

התכנית הלאומית למניעה וטיפול בסוכרת והאסטרטגיה ליישומה

פרופ' איתמר רז

יו"ר המועצה הלאומית לסוכרת



30 במרץ 2016

World Health Day 2016: Beat diabetes

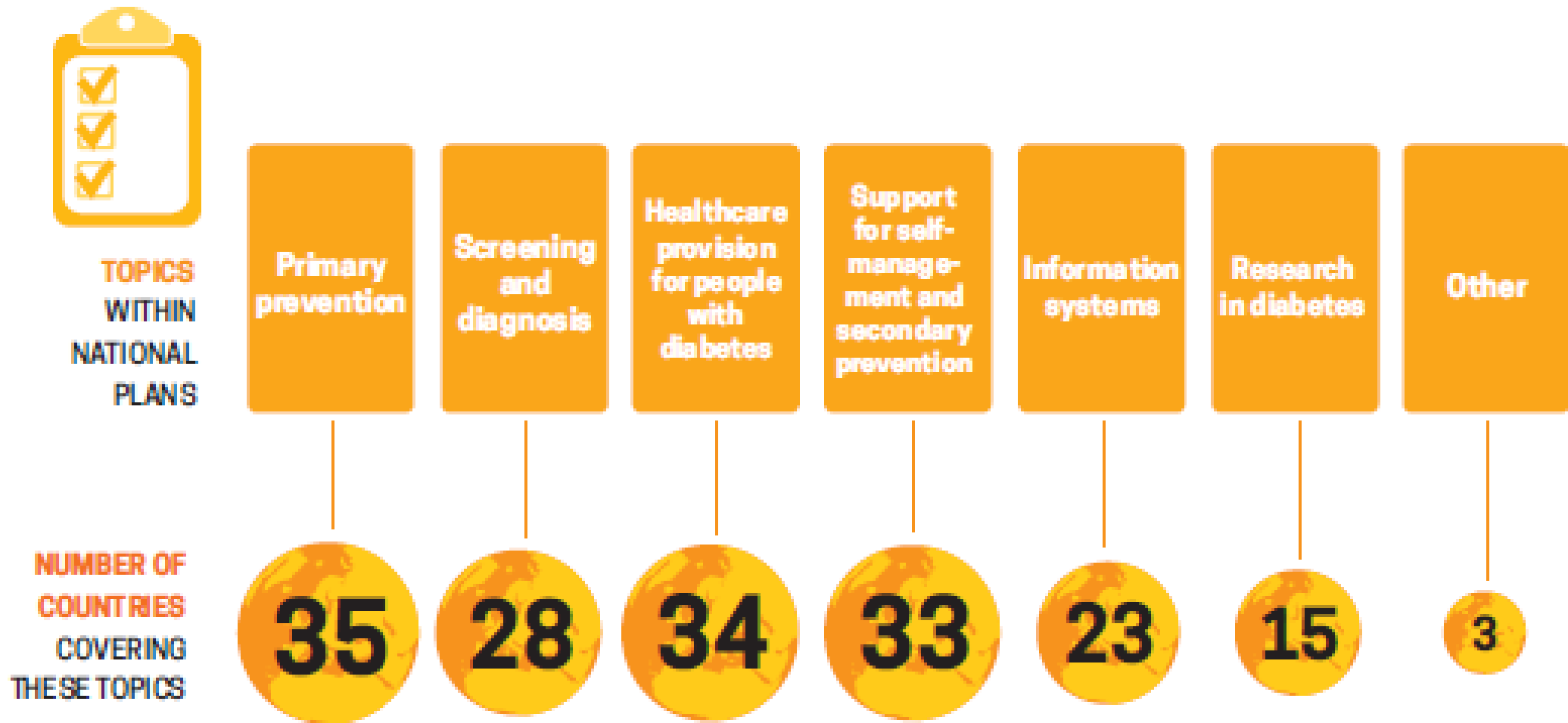
Beat diabetes: Scale up prevention, strengthen care, and enhance surveillance

22 March 2016 – The main goals of the World Health Day 2016 campaign are to increase awareness about the rise in diabetes, and its staggering burden and consequences, in particular in low- and middle-income countries; and to trigger a set of specific, effective and affordable actions to tackle diabetes. These will include steps to prevent diabetes and diagnose, treat and care for people with diabetes.

[World Health Day 2016 – How to get involved](#)



תחומי פעולה בתוכניות לאומיות במדינות אירופה (47 מדינות אירופה, כולל ישראל)



World's First Nationwide Diabetes Prevention Program to Run in UK

Lisa Nainggolan

March 23, 2016



Print

EDITORS' RECOMMENDATIONS



[New Public Service Campaign in US to Raise Prediabetes Awareness](#)



[How Effective Are Diabetes Prevention Programs?](#)

The world's first nationwide program to attempt to prevent at-risk individuals from developing type 2 diabetes is due to begin rolling out in England.

[Healthier You: The National Health Service Diabetes Prevention Programme \(NHS DPP\)](#) will start this year with a first wave of 27 areas covering 26 million people, half of the population, and making up to 20,000 places available.

- מאי 2015 -

תכנית לאומית למניעה וטיפול בסוכרת



המועצה הלאומית
לסוכרת
The National Council
of Diabetes



תוכנית לאומית למניעה וטיפול בסוכרת

התוכנית משקפת עשייה רחבה בכל טווח המניעה והטיפול בסוכרת, לרבות היבטים אירגוניים-מערכתיים וסוגיות הנוגעות למימון השירותים

מטרת התוכנית:

לזהות את הפער בין צרכים לבין מימוש בפועל, להבטיח שמגוון הפעולות אכן מיושם, ובאופן מיטבי, ושהשירותים מגיעים לאוכלוסיות הזקוקות להם



מבנה התוכנית הלאומית למניעה וטיפול בסוכרת

ניטור, מעקב, בקרה והערכה



התכנית הלאומית למניעה וטיפול בסוכרת

אסטרטגיות התכנית

- סימון מזונות לסוכרתיים
- מחנך לסוכרת ומחלות כרוניות

תמיכה
בטיפול עצמי
והעצמת
המטופל

- הנחיות בטיפול הקליני
- טיפול מתקדם ומניעה שניונית
- טיפול באוכל מיוחדות
- הסדרת זכויות, שירותים ואמצעים לטיפול

טיפול בחולי
סוכרת

- סטנדרטיזציה בביצוע בדיקת HbA1c

סקירה ואבחון

- אוכלוסיה כללית
- ילדים ונוער
- אוכלוסיות בסיכון מוגבר

מניעה
ראשונית

- ניטור ומעקב בקרה והערכה

ניטור, בקרה,
מעקב והערכה

- מרכז ארצי למחקר ולקידום מדיניות בסוכרת
- מרכזים לטיפול בהשמנת ילדים

מרכזי מצוינות

- עלות מחלת הסוכרת בישראל

מחקר
בסוכרת

- מדדי איכות באשפוז
- רשמי סוכרת

מידע ממוחשב

אופן קידום/מימוש תחומי הפעולה

הובלה משותפת משרד הבריאות ואחרים	קופות החולים	המועצה הלאומית לסוכרת	הנחיות מטעם משרד הבריאות	הובלה מלאה של משרד הבריאות
קידום אורח חיים בריא	מניעה באוכל' בסיכון/סיכון גבוה	איזון סוכרת באשפוז ובקהילה	מדדי איכות-חולים מאושפזים	 התאמת שירותי הבריאות לצרכים כלכליים וחברתיים
טיפול בסוכרת בילדים ונוער	מעקב אחר נשים סוכרת הריון		אירגון מערך הטיפול בגיל המבוגר	רשמים
טיפול וירטואלי ובאמצעים דיגיטליים	הנחיות לרצף טיפולי אשפוז-קהילה		 מחנך לסוכרת ומחלות כרוניות	התמחות בסוכרת למקצועות בריאות
ניטור, מעקב ובקרה אחר התוכנית	הנחיות לאיזון גורמי סיכון לסיבוכי סוכרת		 סימון מזונות לסוכרתיים	
הכשרת אנשי מקצוע בתחום הסוכרת	הנחיות לזיהוי ומניעת היפוגליקמיה			
 מניעה בקבוצות אתניות ומגזרים	מניעה וטיפול בסיבוכי סוכרת	הגדרת מרכזי מצויינות	מרפאות סוכרת מסוג 1 למבוגרים	
שיתוף מטופלים בתיכנון ובתיעודף התערבויות		סטנדרדיזציה בבדיקת HbA1c	תרופות מסוג ביוסימילר	
		הסדרת זכויות בהיבט הביטוח הלאומי	הכשרת הצוות המטפל בהיבטים פסיכו-סוציאליים	
		נוהל לאישורי נהיגה		
		מחקר תומך		

נושאים מיוחדים לקידום ע"י מנכ"ל משרד הבריאות

- חוק אורח חיים בריא
- מניעת השמנה וסוכרת בילדים
- הגבלת סוכר בתזונה



הצעת חוק אורח חיים בריא

תזונה

סימון מזונות	סימון סוכר במזונות
	תו ויזואלי לדירוג מוצרי מזון (מומלצים - לא מומלצים)
	עידוד שימוש בדגנים מלאים
שינוי בהרכב המזונות	הפחתת סוכר במזונות
	הפחתת נתרן במזונות
סבסוד מוצרי מזון מומלצים	פירות וירקות
	לחם מדגנים מלאים
פירסום	- הגבלת הפרסום: שעות חשיפה לילדים, הגבלות במדיות דיגיטליות - עידוד פרסום של מוצרים מומלצים - אמנה אתית למפרסמים ולמדיות השונות
מיסוי	הקמת ועדה בין משרדית להגדרת מוצרים, הגדרת המס, ייעוד הרווח מהמיסים
הגבלת מיקום מכירת מוצרים ברשתות מזון	
חינוך והסברה	
דיוח שנתי לכנסת ולממשלה	תמונת מצב בישראל, תיאור פעולות נוכחיות בתחום, המלצות לפעולות המשך

מניעת השמנה וסוכרת בילדים ונוער

יעדים לטווח קצר:

1. מימוש העברת מסרים קצרים וחד משמעיים בטיפות החלב החל משנת 2016
2. הוצאת שתיה מתוקה **לחלוטין** מכל מערכת החינוך, כולל גני ילדים (כולל פרויקט ההזנה ונקודות מכירה בבתי הספר)
3. הגברת הפעילות הגופנית (מודרכת או חופשית) בכל מערכת החינוך בשעה נוספת לשבוע משנת הלימודים הקרובה

העברת מסרים פשוטים בכל טיפות החלב בכל ביקור
הגדרת משך מינימלי של פ"ג, ומימושה בכל שנות מערכת החינוך
אכיפת החוק לפיקוח על המזון הנמכר ומוגש בבתי הספר ובצה"ל
חיזוק מוסדות חינוך בהנחלת כלים ומיומנויות לאורח חיים בריא
הגדרה ברורה של מדדים לבתי ספר בריאים

נפריטי העסקים שפועלים

ממים והפחתת שתייה
ל מסך, הגבלת "שעות מסך",

רת דמויות מוכרות

ילדים

מיסוי ורגולציה

הפקה ופרסום דו"ח שנתי על "מצב הפעילות הגופנית של ילדי ישראל"

הקמת רשות לאומית לאורח חיים בריא

הנדון: נייר עמדה בנושא הגבלת הסוכר בדיאטה הישראלית

מטעם המועצות הלאומיות: לגסטרואנטרולוגיה ותזונה, ולסוכרת

1. הקדמה

2. רקע

3. אסטרטגיה 1: הבטחת גישה למי שתייה

4. אסטרטגיה 2: הגבלת גישה למ"מ

5. אסטרטגיה 3: עידוד גישה אל וצריכה של חלופות בריאות למ"מ

6. אסטרטגיה 4: הגבלת שיווק של מ"מ והקטנת השפעת שיווק על ילדים

7. אסטרטגיה 5: הורדת המחיר היחסי של תחליפי משקאות בריאים דרך תמחור דיפרנציאלי של מ"מ

8. אסטרטגיה 6: להכליל בדיקות סקר ויעוץ לגבי צריכת מ"מ כחלק מטיפול רפואי שגרתי

9. אסטרטגיה 7: להרחיב את בסיס הידע והכישורים של אנשי סגל רפואה לביצוע בדיקות סקר ויעוץ לגבי צריכת

מ"מ.

10. השפעות מטבוליות וקליניות של צריכת סוכרים

טבלה 1: מיסוי על מוצרי מזון ומשקאות קלים במדינות שונות

מדינה	תיאור המס	הכוונת הכנסות ממס/ייעוד הכנסות
אוסטריה	מס על מזון עתיר בשומן רווי	
אוסטרליה	מס טובין ושירותים הכולל מזון מעובד, משקאות קלים, מזון מהיר, עוגיות	
אירלנד	מע"מ על מוצרים מוגדרים בהם משקאות ממותקים, חטיפים וממתקים. הצעה להטיל מס נוסף על משקאות ממותקים	
ארה"ב	במרבית מדינות ארה"ב קיים מס מכירות על ממתקים, משקאות קלים וחטיפים. מס המכירות משתנה ממדינה למדינה, מקום המכירה (חנות לעומת מכונה) והמוצר. גובה המס עבור חטיפים (בפרט מסטיקים וסוכריות) ומשקאות קלים גבוה יותר מזה על מוצרי מזון אחרים	מיועדות לאוצר הכללי. במדינות מסוימות ההכנסות מהמס משמשות למימון ארוחות בבתי ספר ולשיפור החינוך הגופני
בלגיה	הצעה להטיל מס קבוע על כל יחידת קניה (ליטר) משקה ממותק	התערבויות למניעת השמנה
בריטניה	מע"מ על מוצרים מוגדרים בהם משקאות ממותקים, חטיפים וממתקים	
דנמרק	מע"מ על שוקולד, גלידה, ממתקים, משקאות קלים. מס נוסף על מזון עשיר בשומן רווי	
הונגריה	מס על מזון ומשקאות בעלי תכולה גבוהה של סוכר, שומן ומלח	מערכת הבריאות, כולל מלחמה בהשמנה
טייוון	הצעת חוק מדצמבר 2009 למיסוי משקאות ממותקים, סוכריות, עוגות, מזון מהיר, אלכוהול	מימון קבוצות המקדמות אורח חיים בריא ומימון של ביטוח בריאות לאומי
נורווגיה	מס על סוכר ושוקולד. ב-2009 הועלה ב-62% המס על משקאות קלים	
ניו-זילנד	הצעה להטיל מס על משקאות ממותקים	מימון של טיפולי שיניים
ספרד	הצעת חוק להטיל מס על מזון עתיר בשומן רווי	
סקוטלנד	הצעה להטיל מס על משקאות ממותקים	
פינלנד	מס רלו על מיצים, מיץ מינרלים, משקאות חריפים ומשקאות קפה	



פעולות רגולטוריות – מיסוי (כתמריץ שלילי) כדוגמה

- אנגליה 2015-6 - יצרני המשקאות הממותקים בדרך לבג"צ בטענה שהמס לא חוקתי. הטענה המרכזית: ההוצאות לגביית המס יהיו גדולות יותר מההכנסות הצפויות, כך שלא יכניס כסף לממשלה
- ניו-יורק 2011 - סקר בקרב תושבי העיר האם הם יסכימו למס על מוצרים משמינים וממותקים ובלבד שתקבולי המס יוצאו למימון תעמולה נגד השמנה וצריכת מוצרים משמינים. **התברר כי כאשר יש הסכמה על השימוש בתקבולי מס, או בתוצאה החברתית שהמס גורם – היחס כלפיו משתנה לחלוטין.**
- המשמעות של כל אלה היא ברורה: אם הציבור בדעה שהממשלה מוציאה את כספי המסים לטובה – יש תמיכה.



שיטת קידום התכנית ודרכי פעולה בתוך משרד הבריאות

- התכנית הלאומית מנוהלת תחת המשנה למנהל הכללי וראש חטיבת הבריאות
- שיתוף פעולה הדוק ומלא עם המועצה הלאומית לסוכרת
- קבלת אישור מנכ"ל המשרד ושר הבריאות
- הכללת התכנית בעמוד האש "חיזוק מערכת הבריאות הציבורית – זמינות, אמון, מובילות" תחת יעד: חיזוק הרפואה בקהילה (פוקוס של הנהלת המשרד)
- הוצאת כתב מינוי לוועדת היגוי עליונה לה שותפים כלל הגורמים הרלוונטיים במשרד ומחוץ לו במטרה לקדם ולחזק התכנית
- מינוי במשרד הבריאות אחראי לכל משימה תחת האסטרטגיות השונות
- יצירת שיח בין כלל הגורמים והתייחסות להערות השותפים
- מנהל רפואה כשותף עיקרי לקידום הנחיות וביצוע בקרות
- סיעור מוחות בקרב אנשי המקצוע



משימות בתהליך ביצוע נכון לשנת 2015-2016

- הרחבת רשם הסוכרת
- יצירת רשם לסוכרת הריון
- בחינת פרסום נהלים הנחיות וחוזרים בתחום הסוכרת
- סימון מזונות
- התמחויות בסוכרת
- מחנך לסוכרת ומחלות כרונית
- מחקר מלווה



הישגים עד כה

- ביצוע בדיקת HB1AC בבתי מרקחת
- הסברה לציבור – סרטון משקאות ממותקים
- מדדי איכות בתחום הסוכרת
- הטמעת בקרת מנהל רפואה אחר סוכרת בקופות החולים
- רשם הסוכרת
- שיתוף פעולה עם אפשרי בריא - מניעת סוכרת ומחלות כרוניות
- הכשרה של מחנך לסוכרת ומחלות כרוניות
- קידום מחקרים



יעדים לשנת 2016

- מיסוד מדי חודש נובמבר, כחלק מאירועי חודש המודעות להשמנה וסוכרת, דוח לשר הבריאות המציג תמונת מצב ההתמודדות עם מחלת הסוכרת
- מיסוד דיון בכנסת/בממשלה אחת לשנה/שנתיים על בסיס ממצאי הדוח
- הקצאת משאבים לתוכנית ואישור דרכי מימון חדשות
- חוק "אורח חיים בריא" / מניעת השמנה וסוכרת בילדים / הגבלת סוכר בדיאטה
- התקדמות משמעותית בחמשת תחומי הדגל:
 - התאמת שירותי הבריאות לצרכים הכלכליים, החברתיים והתרבותיים של קבוצות חברתיות שונות
 - מניעה באוכלוסיות בסיכון/סיכון גבוה (טרום-סוכרת)
 - כף רגל סוכרתית
 - סימון מזונות לסוכרתיים
 - מחנך לסוכרת ומחלות כרוניות



יעדים לשנת 2021

הורדת:

- שיעור היארעות מחלת הסוכרת ב 20%
- שיעור קטיעות הגפיים ב 50%
- מקרי דיאליזה חדשים ב 10%
- מקרי עיוורון חדשים ב 10%
- צמצום הנטל הכלכלי מהמחלה ב 10%



שותפים

כל בעלי העניין במניעה וטיפול בסוכרת בישראל!



תודות

- חברי המועצה הלאומית לסוכרת
- משרד המועצות הלאומיות לבריאות
- פרופ' ארנון אפק
- דוד אזולאי
- מלי הלפרן

